

การสร้างชุดการเรียนรู้การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

A Construction of a Khlong Si Suparb Composition Instructional Package for 9th Grade Students Using Kagan's Approach to Cooperative Learning Technique

อภิชาติ ชมภูทนต์¹ ชุศักดิ์ สุครนันทน์² และ วิณา วิสเพ็ญ³

Apichat Chompoottat,¹ Chusak Sukaranandana² and Weena Weesaphen³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อสร้างชุดการเรียนรู้การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 **ประการที่สอง** เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ **ประการที่สาม** เพื่อศึกษาสุนทรียรสจากผลงานการแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างก่อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดความสามารถการแต่งโคลงสี่สุภาพ จำนวน 1 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดการเรียนรู้การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.70/81.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้การสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.68 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.00

3. สุนทรียรสบทร้อยกรองจากผลงานแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านคำที่เลือกสรรใช้ จะเลือกใช้คำง่ายๆ ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน มีคำศัพท์ทางวรรณคดี และคำภาษาพูดปะปนในบางบท ด้านเสียงสัทนะ มีการเล่นสัมผัสพยัญชนะ การใช้คำสระเสียงสั้นยาว การเล่นซ้ำคำและการซ้ำคำเล่นความบัง ด้านความหมายอันลึกซึ้งกินใจ มีการใช้คำเปรียบเทียบกับแบบอุปมา อุปลักษณ์ และบุคลาธิษฐาน ด้านการสร้างภาพพจน์ ใช้คำง่ายๆ อธิบายแบบตรงไปตรงมาเป็นส่วนมากและมีการบรรยายให้เห็นเหตุการณ์บ้าง ด้านการเสนอความคิด ได้เสนอแนวคิดตรงๆ ประกอบด้วยด้านสังคมและศาสนา ได้เสนอแนวคิดปัญหาสังคม สถานภาพของบุคคล บทบาทของสถาบันศาสนา ด้านวัฒนธรรมไทย ได้เสนอแนวคิดในการอนุรักษ์ประเพณีไทย เอกลักษณ์ไทย และความสำคัญต่อผู้มีพระคุณ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้เสนอแนวคิดให้เห็นคุณค่าและการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ศศ.ด. (ภาษาไทย) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ได้เสนอแนวคิดให้เห็นความสำคัญของการศึกษา ด้านการเมืองการปกครอง ได้เสนอแนวคิดให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักการเมือง และความแตกสามัคคีในหมู่คนไทย

คำสำคัญ : ชุดการเรียนการสอน โคลงสี่สุภาพ การเรียนแบบร่วมมือของเคแกน

ABSTRACT

This study aimed: 1) to construct a Khlong Si Suparb composition instructional package for 9th grade students using Kagan's approach to cooperative learning technique with the efficiency standard criterion of 80/80, 2) to study the effectiveness index of the constructed instructional package; and 3) to study the aesthetics of the Khlong Si Suparb composed by 9th grade students. The target group of the study consisted of 25 9th grade students chosen by purposive sampling technique at Chum Chon Ban Sang Kho School, Phuphan district, Sakon Nakhon province, under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1, in the first semester of the academic year 2012. The research tools consisted of 1) five sets of a Khlong Si Suparb composition instructional package for 9th grade students using Kagan's approach to cooperative learning technique, 2) a 40-item-multiple-choice test with four options on a Khlong Si Suparb composition, and a writing task to assess a Khlong Si Suparb composition ability. The statistics used were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The Khlong Si Suparb composition instructional package for 9th grade Students using Kagan's approach to cooperative learning technique obtained the efficiency of 83.70/81.73 which was higher than the specified standard criteria of 80/80.
2. The effectiveness index of the Khlong Si Suparb composition instructional package for Mathayomsuksa 3 Students using Kagan's approach to cooperative learning technique was 0.68, indicating that student learning progress increased by 68%.
3. The aesthetics of the Khlong Si Suparb composed by 9th grade students could be categorized as the following: For Word Use, simple words were used for a daily-life communication with a combination of literature terms and spoken language in some stanzas. In terms of Rhyme, consonant rhymes were employed with both short and long vowels and repetition of words and ideas. As for Meaning, figurative languages such as simile, metaphor, and personification were used while Figure of Speech pertains to simple words frequently used to give direct explanation for portrayal. In an aspect of Ideas Presentation, straightforward ideas were given, including society, religion, social problems, status animarum, and the roles of religious institutes. With reference to Thai Culture, the presented ideas pertain to preserving the traditions and the uniqueness of Thailand and gratefulness to those whom we own a debt of gratitude. In terms of Natural Resources, values of natural resources and natural resource preservation were concerned while in an aspect of Education, the importance of education was emphasized. In case of Government and Politics, the deterioration of righteousness and virtues of politicians as well as conflicts among the Thais were expressed.

Keywords : Instructional Package, Khlong Si Suparb, Kagan's Cooperative Learning

บทนำ

ร้อยกรองเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษา เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยได้คิดค้น สัมผัส และสืบทอดต่อกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นความงดงามทางภาษาอันแสดงถึงเอกลักษณ์ของภาษาไทย ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้แต่งโคลงสี่สุภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 50-51) และได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนไว้ว่า เมื่อเรียนจบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะต้องสามารถแต่งร้อยกรองที่กำหนดในหลักสูตรได้ สำหรับการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนแต่งไม่ถูกฉันทลักษณ์ ขาดความไพเราะด้านเสียงสัมผัส เลือกใช้คำไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เลือกแต่ง ใช้ภาษาพูดแต่งบร้อยกรอง เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ กระบวนการฝึกไม่ต่อเนื่อง สื่อการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ครูใช้เทคนิคการสอนไม่น่าสนใจทำให้บทเรียนน่าเบื่อหน่ายและมีเวลาไม่เพียงพอ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งมีผลกระทบบ้างทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET : Ordinary National Education Test) ดังนั้น จึงสมควรต้องแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนจึงได้นำตัวชี้วัดที่มีปัญหามากที่สุดคือ การแต่งบร้อยกรองโคลงสี่สุภาพมาพัฒนาเป็นอันดับแรก

การสอนแต่งร้อยกรอง และการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพ มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้หลากหลาย สนิท สัตยภาส (2538 :185-189) กล่าวว่า การสอนควรเริ่มด้วยการปูพื้นฐานคำคล้องจอง ฝึกเขียนคำประพันธ์ ให้เต็มวรรคที่ว่าง ฝึกเขียนคำขวัญง่ายๆ ฝึกแต่งเป็นคำทาย ฝึกแต่งเป็นบทเพลงร้องเล่น สอนฉันทลักษณ์ และแต่งตามหัวข้อกำหนด วราภรณ์ บำรุงกุล (2543 : 67-70) กล่าวถึงการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพไว้ว่า จะเขียนเรื่องอะไรให้คิดเป็นร้อยแก้วก่อน นำความเรียงมาเขียนต่อกันที

ละวรรค วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 2 คำ บาทที่ 4 วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 4 คำ ดัดแปลงให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ของโคลงสี่สุภาพ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสื่อสำหรับใช้สอนแต่งโคลงสี่สุภาพ และบร้อยกรอง มีนักวิจัยนำแนวคิดที่หลากหลายมาสร้างสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้สอนแต่งร้อยกรอง เช่น จินดา ลาโพธิ์ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ และเทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ไทยสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ และเทคนิคกราฟิกมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.86/84.14 และความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น “ชุดการเรียนการสอน” จึงเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่งที่มีแนวคิดน่าสนใจและน่าจะช่วยแก้ปัญหาได้

นอกจากนี้ ได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือของเคแกน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พยาร์ ยินดีสุข, 2551 : 43-56, กุณทวี เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ, 2550 : 82-126) เป็นเทคนิคจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละความสามารถ คนเก่งจะช่วยเหลือคนเรียนอ่อน เป็นเทคนิคไม่จำเป็นต้องใช้ตลอดคาบเรียน อาจจะใช้ในตอนขึ้นนำ ขึ้นสอน หรือขึ้นสรุปก็ได้ ดังนั้น จากการศึกษาหลักการแต่งโคลงสี่สุภาพงานวิจัยเกี่ยวกับการแต่งร้อยกรอง งานวิจัยเกี่ยวกับสื่อการสอนประเภทชุดการเรียนการสอนและเทคนิคการเรียนการสอนแบบร่วมมือของเคแกน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจสร้างชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อใช้แก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพในการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. เพื่อศึกษาสุนทรียรสจากผลงานการแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิผลตามเกณฑ์ร้อยละ 50

ขอบเขตการวิจัย

1. **กลุ่มเป้าหมาย** (Target group) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คน จำนวน 1 ห้องเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างค้อ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. **ตัวแปรการวิจัย** ตัวแปรต้น ได้แก่ การเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอน ดัชนีประสิทธิผล และผลงานแต่งโคลงสี่สุภาพของกลุ่มเป้าหมาย

3. **เนื้อหา** ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง การแต่งโคลงสี่สุภาพ

4. **ระยะเวลาในการวิจัย** ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โดยใช้เวลาในชั่วโมงปกติและนอกเวลา รวม 25 ชั่วโมง ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยสร้างชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้กำหนดและมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 25 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างค้อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย 2 ชนิด ดังนี้

1. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิค การเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ผลการประเมินคุณภาพของชุดการเรียนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญมีคะแนนเฉลี่ยของความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และได้ผ่านการทดลองใช้ (Try Out) อย่างมีระบบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้สอนจริง ประกอบด้วยเอกสาร 2 ส่วน คือ คู่มือการใช้ชุดการเรียนการสอน และชุดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน มี 5 ชุด ชุดที่ 1 ภาษาบทกวี ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง ชุดที่ 2 สุนทรียสร้อยกรอง ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง ชุดที่ 3 คำคล้องจองสัมผัส ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง ชุดที่ 4 บทบัญญัติคำกาพย์ ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง และชุดที่ 5 ร้อยประสานคำโคลง ใช้เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการแต่งโคลงสี่สุภาพ ได้ผ่านการทดลองใช้ (Try Out) และวิเคราะห์หาคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน แบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ มีค่าระดับความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.47-0.73 มีค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.30-0.75 มีค่าความเชื่อมั่น 0.94 และแบบทดสอบวัดความสามารถแต่งโคลงสี่สุภาพ จำนวน 1 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านสร้างค้อ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน 2555 ถึง วันที่ 10 กรกฎาคม 2555 โดยมีรูปแบบการ

วิจัยและดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental design) แบบแผนการวิจัยเป็นแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The Single Group, pretest-posttest design)

2. การดำเนินการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเองมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ทดสอบนักเรียนก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนนแล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้เพื่อเปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน

2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเรียนด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการเรียน

2.3 ดำเนินการสอนตามวันเวลาที่กำหนด และตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จนครบทั้ง 5 ชุด

2.4 ก่อนเรียนในแต่ละชุดจะต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียนและเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องทำแบบทดสอบหลังเรียนและบันทึกคะแนนไว้

2.5 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมที่ใช้สอบก่อนเรียน ตรวจกระดาษคำตอบให้คะแนนแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 หากสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2 หาประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์

มาตรฐาน 80/80

1.3 หากค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาแจกแจงข้อค้นพบจากผลงานแต่งโคลงสี่สุภาพของกลุ่มเป้าหมายในด้านสุนทรีย์รสของบทร้อยกรองตามแนวคิดของ กุหลาบ มลลิกะมาส (2537 : 163-174) และวรารัตน์ บำรุงกุล (2542 : 344-366) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านคำที่เลือกสรรใช้ ด้านเสียงสเนหะด้านความหมายอันลึกซึ้งกินใจ ด้านการสร้างภาพพจน์และด้านการเสนอความคิด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.70/81.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.68 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.00

3. สุนทรีย์รสจากผลงานแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ด้านคำที่เลือกสรรใช้ จะเลือกใช้คำง่ายๆ เป็นคำที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน มีคำศัพท์ทางวรรณคดี คำภาษาถิ่น และคำภาษาพูดปะปนในบางบท ด้านเสียงสเนหะ มีการเล่นสัมผัสอักษร การใช้คำสระเสียงสั้นยาว การใช้คำแสดงบุคลาธิษฐานและมีการใช้คำซ้ำ ด้านความหมายอันลึกซึ้งกินใจ มีการใช้คำเปรียบเทียบแบบอุปมา อุปลักษณ์ และบุคลาธิษฐาน ด้านการสร้างภาพพจน์ ใช้คำง่าย ๆ อธิบายแบบตรงไปตรงมาเป็นส่วนมาก และมีการบรรยายให้เห็นภาพการบ้าง ด้านการเสนอความคิด ได้เสนอแนวคิดสื่อตรง ๆ มี 5 ด้าน คือ ด้านสังคมและศาสนา ได้เสนอแนวคิดสะท้อนภาพปัญหาสังคม สถานภาพของบุคคล ความสำคัญของสถาบันศาสนา ด้านวัฒนธรรมไทย ได้เสนอแนวคิดในการอนุรักษ์ประเพณีไทย เอกลักษณ์ไทย และความสำคัญต่อผู้มีพระคุณ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้เสนอแนวคิดให้เห็นคุณค่าและการ

อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการศึกษา ได้เสนอแนวคิดให้ เห็นความสำคัญของการศึกษา ด้านการเมืองการปกครอง ได้เสนอแนวคิดให้ เห็นความเชื่อมโยงกับคุณธรรมจริยธรรมของ นักการเมืองและความแตกสามัคคีในหมู่คนไทย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายดังนี้

1. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิค การเรียนแบบร่วมมือเทคนิคของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 83.70/81.73 เป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้ เนื่องมาจากชุดการ เรียนการสอนได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนตามหลัก วิชาการ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามแนวคิดของ ชัยยงค์ พรหม วงศ์ บุญเลิศ ส่องสว่าง และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2551 : 14-34) มีการกำหนดองค์ประกอบอย่างครบถ้วน จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นชุดย่อยเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก มีวิธีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียน ในแต่ละชุดโดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือของเคแกน (Kagan's cooperative learning) เป็นวิธีการเรียนแบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal cooperative learning) (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. 2551 : 43-56) วิธีการเรียนจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 4 คน เรียนรู้ร่วมกัน คนเก่งช่วยเหลือคนเรียนอ่อน ความสำเร็จของกลุ่มคือ ความสำเร็จของทุกคน ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แลก เปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้โอกาสปฏิบัติ กิจกรรมและสร้างองค์ด้วยตนเองมากที่สุด สอดคล้องกับผล การวิจัยของ จินดา ลาโพธิ์ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนา ชุดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและเทคนิค ผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ ไทยสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาภาษา ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า ชุดการเรียนการสอน โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือและเทคนิคกราฟิกมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.86/84.14

2. ดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนการสอนแต่งโคลง สี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือของเคแกน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 0.68 แสดงว่านักเรียนมีความ รู้ก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 68.00 ทั้งนี้เนื่องมาจากชุดการเรียน การสอนที่ผู้วิจัยพัฒนานั้นมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาให้ผู้เรียน

เรียนรู้จากเรื่องง่ายไปหายากด้วยเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ของเคแกน (Kagan's cooperative learning) ที่สอดคล้องและ เหมาะสมกับเนื้อเรื่องในแต่ละชุด มีวิธีนำเสนอเนื้อเรื่องครบถ้วน ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ได้เป็นอย่างดีจากสื่อการสอนที่หลากหลาย แปลกใหม่และมีสี ของภาพแตกต่างกันในแต่ละชุด มีทั้งบัตรความรู้ บัตรกิจกรรม บัตรแบบฝึกปฏิบัติ แถบบันทึกเสียง แผนภูมิ เป็นต้น ทำให้ผู้ เรียนกระตือรือร้นสนใจบทเรียน สอดคล้องกับ สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมรรย (2538 : 195-197) ได้กล่าวไว้ว่า การสอน แต่งบทร้อยกรองจะให้เกิดผลดีจะต้องใช้สื่อการสอนประกอบ ด้วย เช่น ภาพ แผนภูมิ เทปบันทึกเสียง หุ่นจำลอง ของจริง บางโอกาสอาจจะต้องมีการจัดทัศนศึกษาเพื่อเป็นการสร้างความ สนใจและสร้างบรรยากาศในการแต่งสอดคล้องกับ สุตาพร ไชยะ (2552 : 119-120) ที่กล่าวถึงการใช้อุปกรณ์การสอนแต่งบทร้อยกรอง เหมือนนั้นและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประไพ บรรลุ (2553 : 79-80) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถแต่งกลอนสุภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการ เรียนแบบร่วมมือเทคนิค LT (Learning together) พบว่า มีค่า ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.711 นั้นหมายความว่านักเรียนมีความ ก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.10

3. การศึกษาสุนทรียรสจากผลงานการแต่งโคลงสี่สุภาพ ของประชากรเป้าหมายตามแนวคิดของ กุทลาบ มัลลิกะมาส (2537 : 163-174) และวราภรณ์ บำรุงกุล (2542 : 344-366) มีองค์ประกอบ 5 ด้าน 1) คำที่เลือกสรรใช้ 2) เสียงเสนาะ 3) ความหมายอันลึกซึ้งกินใจ 4) การสร้างภาพพจน์ และ 5) การ เสนอความคิด ด้านคำที่เลือกสรรใช้ จะใช้คำง่าย ๆ เป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีคำศัพท์ภาษาทวิที่เลือกสรรเป็นพิเศษบ้าง ในบางบท ลักษณะการแต่งจะมุ่งให้ถูกต้องฉันท-ลักษณะ และ เสนอแง่คิดเกี่ยวกับภาพสังคมปัจจุบันมากกว่าความงามด้าน วรรณศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับ อิงอร สุพันธุ์วนิช (2554 : 134) กล่าวว่า ร้อยกรองปัจจุบันจะเป็นภาพลักษณ์แห่งความคิด (Poem of Idea) เพราะกวีไม่ต้องการเสนอรูปแบบและการใช้ คำสวยๆ เท่านั้น แต่ต้องการเสนอแนวคิด รวมทั้งการสะท้อน ภาพสังคม เสียดสีสังคม และต้องการให้ผู้อ่านฉุกใจคิด เพื่อ สร้างสรรค์สังคมให้ดีขึ้นอีกด้วย จึงมีผลงานความงามด้านนี้ ไม่มาก ด้านเสียงเสนาะ มีเล่นสัมผัสพยัญชนะบ้างบางบท ซึ่งเป็นความงามลักษณะเฉพาะของโคลงสี่สุภาพ ซึ่งสอดคล้อง กับ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2548 : 379) ได้กล่าวไว้ว่า สัมผัส

ของโคลงทำนนิยมสัมผัสอักษรมากกว่าสัมผัสสระ และนับว่าสัมผัสสัทกันสละสลวยดีกว่าสัมผัสต้น มีการใช้คำสระเสียงสั้นยาวเพื่อแสดงลีลาจังหวะ มีการใช้คำแสดงบุคลาธิษฐาน และการซ้ำคำบ้าง แต่ไม่โดดเด่น ด้านความหมายอันลึกซึ้งกินใจ มีการใช้คำเปรียบเทียบกับแบบอุปมา อุปลักษณ์ และบุคลาธิษฐานด้านการสร้างภาพพจน์ ใช้คำง่าย ๆ อธิบายแบบตรงไปตรงมาเป็นส่วนมาก และมีการบรรยายให้เห็นภาพการบ้าง ด้านการเสนอความคิด เนื้อหาของโคลงสี่สุภาพจะมุ่งนำเสนอภาพสังคมปัจจุบันเป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาเพราะผู้แต่งเป็นคนอยู่ในสังคมย่อมนำเสนอประสบการณ์หรือความรู้สึกนึกคิดที่ได้จากสังคมมาปรุงแต่งในงานของตน สอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง (2554 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณคดีกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดชนิดแยกกันไม่ออกเพราะนักประพันธ์หรือผู้แต่ง ซึ่งเป็นคนที่อยู่ในสังคมย่อมนำเสนอประสบการณ์หรือความรู้สึกนึกคิดที่ได้จากสังคมมากแล้วไว้ในงานประพันธ์ของตนไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และในผลงานครั้งนี้ได้เสนอมุมมองแนวคิดเกี่ยวกับด้านสังคมและศาสนา ด้านวัฒนธรรมไทย ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการศึกษาและด้านการเมืองการปกครอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลดังนี้

1. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.70/81.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.68 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.00
3. สุนทรียรสจากผลงานแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ด้านคำที่เลือกสรรใช้ จะเลือกใช้คำง่ายๆ เป็นคำที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน มีคำศัพท์ทางวรรณคดี คำภาษาถิ่น และคำภาษาพูดปะปนในบางบท ด้านเสียงเสนาะ มีการเล่นสัมผัสอักษร การใช้คำสระเสียงสั้นยาว การใช้คำแสดงบุคลาธิษฐานและมีการใช้คำซ้ำ ด้านความหมายอันลึกซึ้งกินใจ มีการใช้คำเปรียบเทียบกับแบบอุปมา อุปลักษณ์

และบุคลาธิษฐาน ด้านการแต่งภาพพจน์ ใช้คำง่ายๆ อธิบายแบบตรงไปตรงมาเป็นส่วนมาก และมีการบรรยายให้เห็นภาพการบ้าง ด้านการเสนอความคิด ได้เสนอแนวคิดสื่อตรงๆ มี 5 ด้าน คือ ด้านสังคมและศาสนา ด้านวัฒนธรรมไทย ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการศึกษา ด้านการเมืองการปกครอง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ เนื้อหาตรงกับตัวชี้วัดในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนั้น จึงสามารถนำไปใช้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้
2. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มุ่งเน้นฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเฉพาะ ถ้าหากจะนำไปใช้สอนนักเรียนในระดับชั้นอื่น หรือใช้ฝึกแต่งร้อยกรองชนิดอื่นครูผู้สอนจะต้องปรับใช้ให้เหมาะสม
3. ครูผู้สอนที่จะนำชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบชุดการเรียนการสอนทั้งในส่วนของผู้มีการใช้และชุดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนให้เข้าใจ เพื่อไม่ให้เกิดข้อบกพร่องและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน
4. กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้ในชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีหลากหลายเทคนิคครูผู้สอนควรศึกษาให้เข้าใจก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน
5. ชุดการเรียนการสอนแต่งโคลงสี่สุภาพโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือของเคแกน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 5 ชุด ชุดที่ 1-4 สามารถนำไปปรับใช้สอนเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการสอนแต่งร้อยกรองชนิดอื่น ๆ ได้
6. จากการศึกษาวิเคราะห์ผลงานการแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนตามแนวคิดสุนทรียรสร้อยกรองในงานวิจัยครั้ง

นี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการสอนการแต่งร้อยกรองชนิดอื่นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความรู้และความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ชูศักดิ์ สุกรนันท์ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วิณา วิสเพ็ญ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ดร.โสภี อุณหะยา รองศาสตราจารย์ดร.จากรุวรรณ ธรรมวัตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.กัลยา กุลสุวรรณ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็น รวมทั้งคณาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนการศึกษาในหลักสูตร ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ เพ็ชรทวีพรเดช และคณะ. (2550). **สุดยอดวิธีสอนวิทยาศาสตร์นำไปสู่...การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- กฤษณ มัลลิกะมาส. (2537). **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จินดา ลาโพธิ์. (2553). **การพัฒนาชุดการเรียนรู้การสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและเทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ไทยสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2551). "หน่วยที่ 14 ชุดการเรียนรู้การสอน" ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้การสอน หน่วยที่ 8-15**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิทักดิ์ ปินทอง. (2554). **วรรณคดีกับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ประไพ บรรลุ. (2553). **การพัฒนาความสามารถการแต่งกลอนสุภาพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT (Learning Together)**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ คศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระยาอุปกิตติศิลปสาร. (2548). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2551). **ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ บำรุงกุล. (2534). **ร้อยกรอง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ 1999.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สนธิ ลัตโยภาส. (2538). **พฤติกรรมการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์มรรย. (2538). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดาพร ไชยะ. (2552). **การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์.
- อิงอร สุพันธุ์วนิช. (2554). **วรรณกรรมวิจารณ์ร้อยกรองปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ธนาพรส.